

+Taskforce KUO Onderzoek

Taskforce KUO Onderzoek
in het kader van het Sectorplan hbo kunstonderwijs 2012-2016

Rapportage 2013-2014 **Landelijk Project Onderzoek in de Kunsten**

juni 2014

Deze rapportage werd met zorg samengesteld.
Desondanks kunnen er fouten of onjuistheden in zitten, en pretendeert deze rapportage niet volledig te zijn.
Verbeteringen en opmerkingen kunnen gericht worden aan: Tamara Rumiantsew, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.
email: tamara.rumiantsew@hku.nl

Juni 2014

Copyright © Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Niets van deze uitgave mag worden veeelvoudigd in enige vorm of op enige wijze zonder schriftelijke toestemming vooraf.

+Taskforce KUO Onderzoek

Taskforce KUO Onderzoek
in het kader van het Sectorplan hbo kunstonderwijs 2012-2016

Inhoudsopgave

Introductie.....	4
1. Uitwerking aanbevelingen en toekomstagenda.....	5
2. Samenvatting publicatie Onderzoek en Lectoraten bij Kunstenhogescholen.....	8
Tabel lectoraten	9
Programma's en verslagen	11

+Taskforce KUO Onderzoek

Taskforce KUO Onderzoek
in het kader van het Sectorplan hbo kunstonderwijs 2012-2016

Introductie

De rapportage van het tweede jaar van de Taskforce KUO Onderzoek, bestaat behalve uit een korte weergave van de voortgang en diverse bijlagen, tevens uit een publicatie "Onderzoek en Lectoraten in het kunstvakonderwijs".

Na een eerste verkenning in 2012-2013 is verder gewerkt aan inventarisatie, kennisdeling en samenwerking. De vorig jaar opgestelde Taskforce-agenda is daarbij gevolgd. De publicatie (en in voorbereiding zijnde website) geven meer inzicht in wat er onderzoeksinhoudelijk plaatsvindt bij de verschillende lectoraten en biedt daarmee meer expliciete informatie dan de nulmeting van 2012-2013. Het document is tot stand gekomen op basis van informatieverzameling bij alle lectoren, op basis van een format. Daarnaast hebben de gezamenlijke lectoren per domein, bij wijze van inleiding een domeintekst geschreven. Hiermee is een begin gemaakt met een zekere mate van afstemming

Aan het eind van dit tweede jaar kan geconcludeerd worden dat de ingezette initiatieven en ontwikkelingen hun vruchten beginnen af te werpen. Kennisdeling staat prominent op de agenda, en ook samenwerking en afstemming zijn onderwerpen waar met name inhoudelijk de motivatie voor bestaat om deze in de toekomst verder uit te bouwen. Wij zien ernaar uit dit in het derde jaar van de Taskforce vorm te gaan geven.

Jules van de Vijver, Tamara Rumiantsev

Juni 2014

1. Uitwerking aanbevelingen en toekomstagenda

Om meer coördinatie en samenhang te krijgen op het gebied van onderzoek en lectoraten aan de kunstenhogescholen werd in de Initiële Fase een toekomstagenda opgesteld, bestaande uit een verzameling van onderwerpen die betrekking hadden op twee grote onderdelen: Inventarisatie & Informatie, en Kennisdeling. Voor wat betreft het onderdeel Organisatie, werd onder andere afgesproken twee Platformbijeenkomsten per jaar te organiseren, om kennis te delen en agenda stellend te zijn, en waarbij inhoud en bestuurlijke componenten in goede verhouding met elkaar besproken zouden worden.

In het tweede jaar van de Taskforce zijn verschillende van deze onderwerpen tijdens Platformbijeenkomsten en in werkgroep-sessies aan bod gekomen.

Met betrekking tot lectoraten:

- a. KUO lectoraten; inhoudelijke bestudering en beschrijving;
- b. de verschillende typen onderzoek die plaatsvinden;
- c. verschillende gehanteerde methodologieën.

Van het eerste naar het tweede jaar van de Taskforce hebben enkele verschuivingen en veranderingen zich voorgedaan in de lectoraten bij hogescholen. Sommige lectoraten verdwenen, op andere plekken verhuisde een lector van de ene naar de andere hogeschool. Het complete overzicht van lectoraten per domein is te vinden in de appendix.

Momenteel zijn er negen verschillende domeinen:

1. Architectuur
2. Beeldende kunsten, Mode, Vormgeving
3. Film
4. Podiumkunsten
5. Muziek
6. Kunst & Educatie
7. Kunst & Techniek
8. Kunst & Economie
9. Artistiek onderzoek, Theoretische reflectie & Kunstpraktijk

De hier gehanteerde indeling is een combinatie van een thematische indeling, en een indeling op basis van disciplines. In het volgende jaar van de Taskforce zal gekeken worden of de huidige indeling gehanteerd blijft, of moet worden aangepast naar bijvoorbeeld een geheel thematische indeling.

Het bestuderen van de verschillende websites van lectoraten tijdens de initiële fase, leidde tot de conclusie dat de opgenomen informatie zeer divers was van inhoud en strekking. Om per lectoraat vergelijkbare informatie te kunnen verzamelen, werd een format ontwikkeld. Dit format "Lectoraatsbeschrijving" werd besproken tijdens de Platformbijeenkomst op 20 december 2013. Vervolgens werd het aangepast en rondgestuurd naar alle lectoren. Tijdens diezelfde bijeenkomst werden, als eerste aanzet tot meer kennisuitwisseling en mogelijk ook samenwerking en afstemming, de lectoren gevraagd voor hun domein gezamenlijk een inleidende tekst te schrijven. De uitwerking van a., waarin ook opgenomen b. en c. is terug te vinden in bijgaande publicatie waar de lectoraatsbeschrijvingen belangrijke input voor leverden.

Een werkgroep, bestaande uit lectoren uit het domein Artistiek Onderzoek/Theoretische Reflectie, kwam tot de conclusie dat de waardevolle uitwisseling binnen een domein zou kunnen leiden tot landelijke kenniskringen. Naar aanleiding van de presentatie op de Platformbijeenkomst van 24 april, werd dit onderwerp vervolgens geagendeerd voor de Lectorendag.

Naar aanleiding van de ingediende lectoraatsbeschrijvingen en de behoefte aan meer overleg om te komen tot domeinbeschrijvingen, werd naast de twee Platformbijeenkomsten, een Lectorendag georganiseerd (6 juni 2014).

Voor deze Lectorendag werden alle KUO-lectoren uitgenodigd. Doel van deze dag was onder andere om kennisdeling, samenwerking en mogelijke afstemming binnen een domein te faciliteren, en inspiratie te bieden om in bepaalde onderwerpen meer diepgang te bereiken.

Deze Lectorendag was een succes en vormde aanleiding om in de volgende jaren wederom Lectorendagen te organiseren. Verschillende onderwerpen ter verdere bespreking, uitwisseling en afstemming zijn tijdens deze dag aangereikt, zoals kenniskringen (werkwijzen, voorwaarden), verbinding theorie & praktijk, het ontwikkelen van een idioom met betrekking tot kernwaarden van onderzoek in de kunsten, verdere uitdieping van begrippen en concepten, het ontwikkelen van een gedeelde kennisbank, peer assessment bij projecten en onderwijs, meer verbindingen maken binnen domein, maar ook domeinoverstijgend.

Behalve aan lectoraten gekoppelde onderwerpen, kwamen uit de toekomstagenda van de Taskforce ook de volgende onderwerpen aan de orde:

- a. mogelijkheden van een derde cyclus;
- b. vorming van een begrippenkader en definities;
- c. aspecten van kwaliteitszorg en de mogelijke ontwikkeling van een *peer assessment* en *peer reviewed* onderzoek.

Mogelijkheden van een derde cyclus (a.) was een onderwerp tijdens zowel de eerste als de tweede Platformbijeenkomst. Vanuit de HKU hield Jan IJzermans een presentatie over de mogelijkheden van research degrees (MPhil, PhD) in de UK, waarbij hogescholen werden uitgenodigd hierin met de HKU samen te werken. Tijdens de tweede Platformbijeenkomst van 24 april 2014, hield Janneke Wesseling vanuit de HdK een presentatie over de Academie der Kunsten, een samenwerking op PhD-niveau tussen HdK en de Universiteit Leiden. Jeroen Boomgaard vertelde over de route die de Rietveld Academie aan het onderzoeken is, om een derde cyclus op basis van een kunstwerk te kunnen voltooien.

Vanuit één van de inhoudelijke werkgroepen gevormd tijdens de eerste Platformbijeenkomst, werd de vorming van begrippenkader, concepten en definities (b.) nader besproken en bestudeerd (zie verslag in de bijlagen). Eén van de begrippen werd geagendeerd voor verdere discussie tijdens de Lectorendag.

Een andere werkgroep nam punt c. onder haar hoede, waaruit een voorstel voortkwam om collegiale toetsing te faciliteren vanuit een *pool* van peers en externe stakeholders, ter evaluatie van de kwaliteit van onderzoek in het KUO, zowel bij interne als externe evaluatiemomenten.

Met betrekking tot het onderwerp Kennisdeling, werd behalve aan mogelijke wijzigingen in het BKO, ook aandacht besteed aan de mogelijke samenwerking in een Open Access initiatief (presentatie Saskia de Vries op 20/12/2013) en de mogelijke oprichting van een landelijk online tijdschrift voor en over onderzoek in de kunsten (Henk Borgdorff).

Tijdens de tweede Platformbijeenkomst werden de onderwerpen bepaald voor het derde jaar van de Taskforce.

De agendavorming 2014-2015 ziet er als volgt uit:

- Subsidiemogelijkheden: genoemd worden Creative Europe, Horizon 2020, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en op bestuurlijk niveau kijken naar mogelijkheden bij NWO en SIA-RAAK.
- Behalve het bestuderen van mogelijkheden gaat het ook om inzicht te krijgen in de usance van een aanvraag schrijven;
- In internationale context: samenwerkingen, overlegstructuren, validatie en evaluatie van onderzoek in het hoger onderwijs, en in dit verband *best practices*;
- Mogelijke samenwerkingen tussen KUO en niet-KUO lectoraten.

Naast deze punten uit de Taskforce Agenda 2013-2016, worden nog genoemd: het BKO-traject, het versterken van samenwerking in de verschillende domeinen, en het verbinden van de lectoraten/lectoren aan de Taskforce, wellicht d.m.v. een eigen platform (Lectorendag).

Samenvattend kan gesteld worden dat in het tweede jaar van de Taskforce op verschillende onderwerpen verdieping heeft plaatsgevonden en dat er een groeiende motivatie is om diverse onderwerpen inhoudelijk te bestuderen en te komen tot meer kennisdeling, samenwerking en afstemming. Met name vanuit de lectoren vinden initiatieven plaats om elkaar op inhoud te vinden.

2. Samenvatting publicatie **Onderzoek en Lectoraten bij Kunstenhogescholen**

De publicatie is een vervolg op de eerdere inventarisatie en werd samengesteld op basis van gegevens aangeleverd door lectoraten en hogescholen zelf, in plaats van dat deze gebaseerd was op gegevens van de respectievelijke websites van hogescholen.

De publicatie is als volgt samengesteld:

1. Een inleiding die een samenvatting betreft van door lectoren gedane uitspraken op de volgende vraag: Wat is volgens jou de belangrijkste karakteristiek van onderzoek in het kunstvakonderwijs?
2. Domein- en lectoraatsbeschrijvingen: aan de hand van formats en besprekingen;
3. Onderzoeksmissies van hogescholen: aangeleverd door bestuurlijke vertegenwoordigers van hogescholen;
4. Gegevens van lectoraten en lectoren, en hogescholen

Op basis van deze publicatie wordt tevens een website gemaakt (kuo-onderzoek.nl). De publicatie is beschikbaar als een download in PDF; deze zal tevens te downloaden zijn vanaf de site van de Vereniging van Hogescholen.

Ten aanzien van de opgenomen informatie is afgesproken dat deze één keer per jaar ge-update wordt.

Appendix

Tabel lectoraten per juni 2014

Domein	Hogeschool	Lectoraat	Lector
Architectuur	AHK	Design in Urbanism	Ton Schaap
Architectuur	AHK	Foodscapes	Prof. Dr. Han Wiskerke
Architectuur	Fontys	Stedelijke Strategieën	Dr. Ir. Marc Glaudemans
Architectuur	HdK	Interieurarchitectuur Inside Flows	Jan Jongert
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	AHK	Cultureel Erfgoed	Dr. Riemer Knoop
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	AHK	Cultureel Erfgoed	Dr. Hester Dibbits
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	ArtEZ	Theorie in de Kunsten	Dr. Peter Sonderen
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	Design Academy	City and Countryside	Dr. David Hamers
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	Fontys	Kunstpraktijk in de Samenleving	Dr. Pascal Gielen
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	Gerrit Rietveld Academie	Kunst en Publieke Ruimte	Dr. Jeroen Boomgaard
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	Hanzehogeschool	Image in Context	Dr. Anke Coumans
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	HdK	Onderzoek in de Kunsten	Dr. Henk Borgdorff
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	HdK	Kunsttheorie en de Artistieke Praktijk	Dr. Janneke Wesseling
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	HKU	Artistiek Onderzoek	Dr. Henk Slager
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	HR	Cultural Diversity	Nana Adusei-Poku
Artistiek Onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk	Zuyd Hogeschool	Autonomie en openbaarheid in de Kunsten	Dr. Ruth Benschop
Beeldende Kunsten, Mode, Vormgeving	ArtEZ	Modevormgeving	Drs. José Teunissen
Beeldende Kunsten, Mode, Vormgeving	HKU	Kleur in Context	Frank Koolen
Film	AHK	Film	Drs. Mieke Bernink
Kunst & Economie	ArtEZ	Kunst, Cultuur en Economie	vacature
Kunst & Economie	Design Academy	Strategic Creativity	Dr. Bas Raijmakers
Kunst & Economie	HKU	Creative Economy	Prof. Dr. Dany Jacobs
Kunst & Economie	HR	Creative Business	Prof. Dr. Paul Rutten
Kunst & Economie	INHolland	Media, Cultuur & Burgerschap	Dr. Koos Zwaan, associate lector
Kunst & Educatie	AHK	Kunst & Cultuureducatie	Dr. Folkert Haanstra
Kunst & Educatie	ArtEZ	Kunsteducatie	Dr. Jeroen Lutters
Kunst & Educatie	HKU	Kunst & Professionalisering	Bart van Rosmalen
Kunst & Educatie	Windesheim	Didactiek en Inhoud van de Kunstvakken	Dr. Jeroen Lutters
Kunst & Techniek	Hanzehogeschool	Popular Culture, Sustainability & Innovation	Dr. Anne Nigten
Kunst & Techniek	HdK	Innovatieve visualisatietechnieken in het kunstonderwijs	Drs. Yolande Kolstee
Kunst & Techniek	HKU	Play Design & Development	Dr. Marinka Copier
Kunst & Techniek	HR	Communication in a Digital Age	Dr. Florian Cramer
Kunst & Techniek	HR	Revolutie van de Maakindustrie	Dr. Peter Troxler
Kunst & Techniek	Zuyd Hogeschool	Technology Driven Art	Peter Missotten

Muziek	AHK	Muziek	Dr. Michiel Schuijjer
Muziek	Codarts	New Performance Practice	Micha Hamel, Bart Gruson
Muziek	Hanzehogeschool	Lifelong learning in music	Dr. Rineke Smilde, Dr. Evert Bisschop Boele
Muziek	HKU	Muziekontwerp	Dr. Jan IJzermans
Podiumkunsten	AHK	Podiumkunsten in transitie	Drs. Marijke Hoogenboom
Podiumkunsten	Codarts	One of a Kind	Jiří Kylián/Desiree Staverman
Podiumkunsten	HKU	Performatieve Maakprocessen	Drs. Nirav Christophe

Programma's en verslagen

Agenda Platform-bijeenkomst Taskforce Onderzoek Sectorplan KUO

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, 20 december, 10.00 - 16.30 uur

Locatie: **Zaal 2.09**, HKU, Lange Viestraat 2, 3511BK Utrecht, Telefoon: 030-233 2256

9.30 uur

- Inloop / koffie & thee

10.00 uur

- Welkom en opening, door Jules van de Vijver
- Vaststelling agenda
- Stand van zaken na indiening rapportage (juni 2013)

10.45 uur

- In relatie tot het onderwerp Kennisdeling uit Agenda Taskforce:
Validatiecommissie Onderzoek (VKO) en mogelijkheden voor samenwerking in het kader van validatie en visitatie onderzoek KUO (Henk Borgdorff)

11.15 uur

- In relatie tot het onderwerp Inventarisatie/Informatie uit Agenda Taskforce:
Presentatie eerste concept van publicatie en website 'Onderzoek en Lectoraten KUO' en toelichting op vervolg, inclusief opdracht (Tamara Rumiantsev)

11.35 uur

- In relatie tot het onderwerp Kennisdeling:
 - Mogelijke oprichting landelijk online tijdschrift voor en over onderzoek in de kunsten (Henk Borgdorff)
 - Samenwerking in Open Access initiatief (Saskia de Vries)

12.15 uur

- In relatie tot het onderwerp Inventarisatie/Informatie:
MPhil/PhD programma met Britse universiteit als alternatief voor een PhD in Nederland en mogelijkheid voor samenwerking tussen hogescholen op dit gebied (Jan IJzermans)

12.45 uur

- LUNCH

13.30 uur

- Bespreking uitwerking Agenda Taskforce en bespreking doel van nieuwe Taskforce werkgroepen

14.00 uur

- Formering van en uitsplitsing in besprekingsgroepen (ruimtes 2.09 & 3.10) op basis van een selectie van (voorlopig) vier punten uit de Agenda van de Taskforce:
 - aspecten van kwaliteitszorg en de mogelijke ontwikkeling van *peer assessment* en *peer reviewed* onderzoek
 - onderzoeken of en waar uitwisseling, afstemming en samenwerking mogelijk is, en welke vormen dat zou kunnen aannemen;
 - kwalitatieve analyse van *best practices* om op basis daarvan uitspraken te kunnen doen over meerwaarde, logistiek, en onderwijsrelevantie, en te kunnen komen tot een aanbeveling voor de sector
 - inventarisatie van typen onderzoek en vorming begrippenkader en definities

15.15 uur

Plenaire terugkoppeling en formering Taskforce werkgroepen

16.15 uur

Afronding en sluiting

Agenda Platform-bijeenkomst Taskforce Onderzoek Sectorplan KUO

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, 24 april, 9.45 - 14.15 uur

Locatie: **Zaal 2.09**, HKU, Lange Viestraat 2, 3511BK Utrecht, Telefoon: 030-233 2256

9.45 uur

- Inloop / koffie & thee

10.00 uur

- Welkom en opening, door Désirée Majoor
- Vaststelling agenda
- Mededelingen: BKO/VKO, korte toelichting op proces (*zie bijlage 1a-1c*)
- Andere mededelingen

10.15 uur

- Stand van zaken inventarisatie t.b.v. boekje (*bijlage 2*) en website 'Onderzoek en Lectoraten KUO'; Lectorendag 6 juni (Tamara Rumiantsev)

10.30 uur

- Terugkoppeling werkgroep Peer assessment panels: Theo Broersen (INHolland), Arthur Gieles (HdK), Jaap Vinken (AHK), Jan IJzermans (HKU) (*verslag werkgroep, zie bijlage 3*)

11.00 uur

- Terugkoppeling werkgroep Peter Sonderen (ArtEZ), Janneke Wesseling (HdK), Marijke Hoogenboom (AHK), Henk Slager (HKU), Nirav Christophe (HKU) (*verslag werkgroep, zie bijlage 4*)

11.15 uur

- Terugkoppeling werkgroep Jeroen Boomgaard (Rietveld), Ruth Benschop (Zuyd Hogeschool), Anke Coumans (Hanzehogeschool), Pascal Gielen (Fontys), David Hamers (Design Academy)

11.30 uur

- Presentatie Janneke Wesseling over derde cyclus bij Academie der Kunsten

12.10 uur

- Presentatie Jeroen Boomgaard ontwikkeling derde cyclus Rietveld Academie

12.25 uur

- Nabespreking: in hoeverre is er animo voor samenwerking op het gebied van PhD en/of MPhil (presentatie Jan IJzermans dd. 20/12/2013) trajecten? Zijn er hogescholen die de derde cyclus actief oppakken (naast Academie der Kunsten, HKU, Rietveld)?

12.40 uur

- Agendavorming 2014-2015
[t.b.v. dit onderdeel brengen de deelnemers punten en prioriteiten in voor het volgende Taskforce-jaar]

13.00 uur

- LUNCH & NAZIT

Verslag Werkgroep Peer assessment

Ter bespreking op Taskforcebijeenkomst 24 april

Een pool van peers en externe stakeholders als kwaliteitsevaluatoren

Voorstel is om een pool van peers en externe stakeholders samen te stellen voor de evaluatie van de *kwaliteit* van het onderzoek in het KuO, zowel bij interne als externe evaluatiemomenten. Zie onderaan voor een beschrijving van wat peers en stakeholders zijn.

Het zou geen verplichting moeten worden om een peer of een externe stakeholder bij interne kwaliteitszorg te betrekken, het is volgens ons wel zinvol om dit te doen:

- Als er gekozen wordt uit één groep gekwalificeerde mensen komt er meer ervaring, lijn en vergelijkbaarheid in het onderzoek in het KuO,
- het werken met een pool en de keuze van de poolleden is een uitdrukking van een gezamenlijk streven naar kwaliteit en verbondenheid met externe stakeholders,
- het waarborgt mede de onafhankelijkheid van een reviewpanel,
- het onderzoek wordt gespiegeld aan de buitenwereld via deskundigen uit de werkvelden en het onderwijs,
- de pool kan ook in een groter verband iets betekenen voor de kwaliteit van het KuO onderzoek zoals reflecteren/adviseren over de positie van KuO en van KuO-afgestudeerden en over door pool waargenomen tendensen in KuO-onderzoek; reageren op posterpresentaties van KuO-onderzoek, bijdragen aan de emancipatie van het KuO-onderzoek.

Naast deze mogelijkheden voor de interne kwaliteitszorg is er bij de externe beoordeling altijd sprake van externe evaluatoren.

Gelegenheden waarbij een of meer poolleden betrokken zouden kunnen worden

Intern

Interne audit van een lectoraat of onderzoekseenheid
 Toetsing bij aanvraag of inrichting van lectoraat of onderzoekseenheid
 Aanstelling lector
 Conferentie van een of meer lectoraten
 Participerende observatie van onderzoek
 Het indienen van jaarplannen door een faculteit of onderzoekseenheid
 Het reflecteren op en waarderen van (jaar)verslagen
 Bij de afsluiting van grotere onderzoeksprojecten.

Extern

Externe validatie van het onderzoek door een evaluatie van het onderzoekskwaliteitszorgsysteem door de landelijke Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek VKO (zesjaarlijks).
 Externe visitatie/evaluatie van de kwaliteit van het onderzoek volgens BKO (zesjaarlijks)-

Definities uit het voorstel voor een nieuw Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO) voor de periode 2016-2022:

Visitatie: hiermee wordt de evaluatie en waardering bedoeld van de afzonderlijke onderzoekseenheden van de hogescholen door een externe evaluatiecommissie.

Validatie: hiermee wordt de zesjaarlijkse evaluatie en waardering bedoeld van het gehele kwaliteitszorgsysteem onderzoek van de afzonderlijke hogescholen door de Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO).

Typen poolleden

De leden van de pool zijn experts van het KuO zelf, betrokkenen bij de inzet van studenten en docenten voor onderzoek in de werkvelden en de sectoren waar kunstenaars en ontwerpers werken en belanghebbenden bij die inzet.

Bijvoorbeeld:

- 1 peer vanuit een instelling per 800 KuO-studenten van die instelling => ± 25 personen
- 1 werkveldexpert van naam per 800 KuO-studenten van een instelling => ± 25 personen
- 1 externe stakeholder van invloed per 1.600 KuO-studenten van een instelling => ± 13 personen

Opbouw van de pool

Praktisch zou het erop neer kunnen komen dat een instelling bij voorbaat per 1600 KuO-studenten 2 lectoren aanwijst/voordraagt als poolleden, evenals 2 werkveldexperts en 1 stakeholder, zie de tabel onderaan. Het 'officieel inrichten' van de pool heeft echter als nadeel dat het al gauw een 'instituut' wordt met alles erop en eraan.

Beter lijkt het ons om in de komende twee jaar voor de interne en externe kwaliteitszorg per instelling peers en stakeholders beginnen te kiezen volgens bovenstaande typen-indeling. Eenmaal per jaar worden de peers en stakeholders met wie gewerkt is besproken in een bijeenkomst van de betrokken KuO-instellingen. Dit zal leiden tot een zekere mate van convergentie en

daarmee tot poolvorming. Na zo'n 2,5 jaar kan dan gesproken worden van een pool van kwaliteitsevaluatoren voor het KuO onderzoek die in onderlinge samenwerking is samengesteld.

Rol van peers en stakeholders

Peers

- Het begrip peer-review heet in het Nederlands collegiale toetsing. Collegiale toetsing is een oplossing voor het praktische probleem dat veel opbrengsten van onderwijs en onderzoek niet op kwaliteit beoordeeld kunnen worden aan de hand van duidelijk omschreven criteria die voor ieder onderwijs en/of onderzoek hanteerbaar zijn. Voorbeeld: de kwaliteit van kunstonderwijs is slechts ten dele algemeen te beoordelen, namelijk als hoger onderwijs en historisch en natuurkundig onderzoek zijn moeilijk te vergelijken met dezelfde kwaliteitscriteria.
- Naast beoordeling op zich worden peers en stakeholders steeds vaker ingezet in het kader van kwaliteitszorg. Dus niet alleen om vast te stellen of het product/werk aan de normen voldoet, maar ook om verbeteringsuggesties te doen zodat collegiale toetsing ook tot kwaliteitsverhoging kan leiden.
- Uit de psychologie is bekend dat een beoordeling beïnvloed wordt door kennis over de te beoordelen persoon. Collega's nemen elkaar soms in bescherming omdat ze elkaar kennen en niet willen afvallen, omdat ze ook weten hoe lastig beslissingen zijn, omdat in de praktijk van alledag niet alle voorschriften precies nageleefd kunnen worden etc. Daarom is er de ontwikkeling ontstaan om in de praktijk van beoordeling óók of zelfs uitsluitend externe collega's te betrekken.
- Vervolgens kunnen instellingen de beoordeling door externen gaan gebruiken om de status, kwaliteitsuitstraling e.d. te verhogen. Dit kan ook gebeuren op sectorniveau.

Stakeholders

Behalve peers worden degenen die baat/belang hebben bij het onderwijs en/of onderzoek in toenemende mate als belangrijk gezien voor de beoordeling van de kwaliteit ervan. In een nauwe definitie van stakeholders zijn zij de partners in de realisatie van de doelen van de instelling. Voor onderwijsinstellingen zijn dat naast docenten en studenten (interne stakeholders), terwijl externe stakeholders zijn: het werkveld / de beroepspraktijk, de overheid (gemeente, provincie en rijk), de culturele omgeving, de creatieve industrie, de afnemers van onze afgestudeerden. Stakeholders bij onderzoek zijn bovendien de financiers en opdrachtgevers (bedrijven en (semi)overheden). Afhankelijk van de opdracht zijn ook doelgroepen en mensen die object van onderzoek zijn stakeholders. Als gewerkt wordt aan oplossingen voor maatschappelijke problemen kan de 'hele samenleving' stakeholder zijn. Er dient goed gekeken te worden welk deel van de stakeholders vertegenwoordigd worden door een bepaalde persoon.

Aantallen KuO-studenten

Studentgegevens van de website van de Vereniging Hogescholen over 2013. De voorgestelde 'norm' van 800 resp. 1600 studenten is hier op losgelaten en vrij arbitrair afgerond.

Instelling	aantal KuO-studenten 2013	marktaandeel 2013	Expert uit eigen instelling	Werkveld expert van naam	Stakeholder van invloed
<i>norm</i>			<i>1 per 800 studenten</i>	<i>1 per 800 studenten</i>	<i>1 per 1.600 studenten</i>
ArtEZ	3.055	15,17%	3	3	2
AHK	2.939	14,59%	3	3	2
HKU	2.548	12,65%	3	3	2
Hs Rotterdam	1.902	9,44%	2	2	1
HdK Den Haag	1.542	7,65%	2	2	1
Fontys HvdK	1.489	7,39%	2	2	1
Hanzehogeschool	1.358	6,74%	2	2	1
Zuyd Hs	1.215	6,03%	2	2	1
Avans	1.084	5,38%	1	1	1
Codarts	972	4,38%	1	1	1
Gerrit Rietveld Ac.	894	4,44%	1	1	1
DAE	735	3,65%	1	1	1
Hs Inholland	151	0,75%	1	1	1
Totaal	19.884	± 98%	24	24	16

N.B. In het boekje over de KuO-lectoraten wordt ook Windesheim genoemd terwijl NHL en Hs Leiden ontbreken. Deze drie zijn in bovenstaande vooralsnog niet meegenomen.

Domeinen van peers en externe stakeholders

- Architectuur & Bouwkunst
- Beeldende Kunst, Vormgeving, Mode
- Artistiek onderzoek, Theoretische reflectie, Kunstpraktijk
- Dans
- Muziek
- Theater & Film
- Kunst & Techniek
- Kunst & Educatie

Verlag bijeenkomst werkgroep 'Conceptvorming onderzoek' in het kader van Taskforce KUO

14/4/2014

Henk Slager, Nirav Christophe, Janneke Wesseling, Marijke Hoogenboom (abs.), Peter Sonderen (verslag)

De werkgroep is bijeengekomen om een aantal zaken te bespreken die in de bijeenkomst van de Taskforce Onderzoek KUO op 20 december 2013 aan de orde zijn gesteld. Het ging daar om de volgende kwesties:

- onderzoeken of en waar uitwisseling, afstemming en samenwerking mogelijk is, en welke vorm dat zou kunnen aannemen;
- kwalitatieve analyse van *best practices* om op basis daarvan uitspraken te kunnen doen over meerwaarde, logistiek, en onderwijsrelevantie, en te kunnen komen tot een aanbeveling voor de sector
- inventarisatie van typen onderzoek en vorming begrippenkader en definities
- 3^e cyclus

Vastgesteld is door de werkgroep dat er veel zaken zijn op het gebied van onderzoek waarvoor tussen lectoraten e.a. overleg nodig is en waarover onderlinge afstemming adequaat lijkt. Hieruit is een aantal suggesties naar voren gekomen om een en ander vorm te geven.

Instelling lectorenwerkgroep 'Conceptvorming onderzoek'.

Toelichting:

De werkgroepsleden hechten groot belang aan de instelling van een multidisciplinair samengestelde werkgroep van kunstlectoren die op een dynamische wijze de conceptvorming met betrekking tot onderzoek in en door de kunsten exploreert en een conceptueel kader vaststelt. De werkgroep is daarmee een belangrijk middel om wat lectoren betekenisvol onderzoek vinden met elkaar te bespreken en te toetsen. Het gaat om het gezamenlijk zoeken naar verwantschap: onderwerpen en thema's die met elkaar gedeeld kunnen worden.

Belangrijke concepten die bijvoorbeeld bediscussieerd kunnen worden zijn 'impact', 'omgeving' en 'output' van onderzoek, en ook concepten als auteurschap, kritiek, autonomie, performativiteit e.d. De inhoudelijk gefundeerde concepten dienen ter legitimatie van onderzoek en vormen ook de basis van te vormen beoordelingscriteria van onderzoek.

De werkgroep waakt bovendien voor het behoud van een kritisch potentieel in het onderzoek. Kunstonderzoek dient niet te verwateren tot louter probleemoplossend onderzoek.

De werkgroep dient verder om (ad hoc) samenwerking tussen lectoraten en onderzoeksgroepen te stimuleren. Dit wordt nog versterkt door de

instelling van een landelijke Platform good practices.

Toelichting:

In dit platform organiseren de lectoraten op regelmatige basis (2 keer per jaar) een landelijke bijeenkomst waarbij aan verschillende groepen en aspecten aandacht wordt besteed. Het gaat daarbij om uitwisseling van kennis en resultaten van onderzoek.

Belangrijk doel is kenniscirculatie met name in de richting van of met het onderwijs.

We onderscheiden verschillende typen bijeenkomsten van dit platform:

1. met onderzoekers, als voorbeelden van good practices, zowel PhD onderzoekers als onderzoekers die aan onderzoeksprojecten van lectoraten deelnemen, met bijzondere aandacht voor de impact daarvan op het onderwijs.
2. expertmeeting van bij onderzoek betrokken lectoren

Agenda Lectorendag Taskforce Onderzoek Sectorplan KUO

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, 6 juni, 10.00-14.15 uur

Locatie: **Zaal 2.09**, HKU, Lange Viesstraat 2, 3511BK Utrecht, Telefoon: 030-233 2256

9.45 uur

- Inloop / koffie & thee

10.00 uur

- Welkom en opening door Tamara Rumiantsew en Bart van Rosmalen (dagvoorzitter)

10.10 uur

- Terugkoppeling Domeinbeschrijvingen en Inleiding publicatie

Per domein is door de lectoren een (aanzet tot een) beschrijving gemaakt; deze worden gepresenteerd (max. 3 minuten). De concept-inleiding wordt besproken a.d.h.v. de door lectoren geleverde input hiervoor.

11.15 uur

- Samenwerking binnen een domein: hoe zou je je als lectoren binnen een domein willen verhouden? Wat kun je aan elkaar hebben/voor elkaar betekenen? Benoem twee activiteiten die je samen wilt ondernemen, benoem ook het resultaat ervan (beschrijvingen op daarvoor bestemde formulieren worden na 45 minuten gepresenteerd in max 3 min. presentaties).

12.15 uur

- Vanuit Platform-werkgroep "publieke ruimte" / mogelijke samenwerking in landelijke kenniskringen (Jeroen Boomgaard)

12.45 uur

- Vanuit Platform-werkgroep "concepten" binnen onderzoek (Peter Sonderen)

13.15 uur

- Werklunch: bespreek met je tafelgenoten één van de twee laatste onderdelen: landelijke kenniskringen of concepten

14.00 uur

Conclusies, afronding en sluiting